

Драге другарице,

На ваша писма која смо добили прије извесног времена одговарамо тек сада. Разлог за то је прикупљање потребних података о нашем раду и припрема за прославу 13 јула.

Послије нашег конгреса на терену се пришло бирању одбора на демократски начин. За кратко вријеме скоро на читавој ослобођеној територији изабрати су такви одбори. Касније су на општинским конференцијама на којима је било присутно по неколико стотина жена изабрати општински одбори а на среским конференцијама, срески одбори. У поредо са овим организационим задатком спроведен је низ политичких и практичних послова. Одржано је 7 политичких курсева који су омогућили нашим активисткињама да могу са више успјеха разумијевати и објашњавати разна актуелна питања. Такође је одржан низ санитарних курсева на којима су наше младе другарице добиле основно знање из медицине. Ту и тамо одржани су андартетски течајеви који нијесу имали ширег размаха због несхватања тог проблема. Одржавали смо такође приредбе које су жене организовале. Њихов успјех нарочито се осјетио у прослави 8 марта. Ове зиме основана је читава мрежа радионица чији су иницијатори биле наше жене. У њима се колективно обрађивала кожа и вуна (по 60-80 жена скупљало се једног дана у радионицама). Хиљаде и хиљаде пари чарапа, рукавица, стотине пари гета и цемпера наше су жене исплеле за војску. Њихови прилози у мрсу и другим намирницама такође су били обилни. Услед толиког практичног рада и схватања А.Ф.Ж. у нашем раду почела је да се ствара, крутост, укоченост. Одбори жена повели су да осјећају у неку руку као женска власт. Веза између њих и виших одбора А.Ф.Ж. била је строга и јелина. Дочим се веза одбора жена према народно ослободилачким одборима није уопште осјећала. Тако се дешавало да поједина жена неће да изврши наређење нар. осл. Одбора и почела је да се развија тенденција одвајања нашег рада од рада народне власти. Жене такође нијесу узимале учешћа у општем политичком животу народа. Друго засиједанье АВНОЈ-а од 28-29 новембра, које је донијело важне одлуке за народе Југославије поставило је и пред нашу организацију нове задатке. Народна осл. Одбори прешли су у органе државне власти. Наш рад као први задатак имао би помагаче ЦРО да прерасту у праве органе нове државе. Један од важних задатака било би више учешћа жена у изградњи власти. Посјеђивање опште политичких конференција и узимање активног учешћа у текућим питањима као интересовање за сва политичка питања. Широко окупљање жена и веће залагање за оне које су из ма којег су из ма којих разлога по страни наше борбе. Обраћање пажње и на оне које се нијесу најбоље држале и пружање помоћи истима да се поправе. Веће политичко уздизање жена и омогућавање да посјеђују политичке курсеве, објашњавање ширине нашег покрета и схватање истога код самих жена. Пuteви којим се ово постиже су многобројни: конференција А.Ф.Ж., опште политичке конференције, конкуренције по катунима, кориштење погроба или покајања, заједнички пољски радови, поједини разговори, дописивање са онима на окупираној територији. Као што вам је познато наша редакција издала је већ други број наше жене и успоставила контакт са мрежом дописника на читавом терену. Ето то би био у главном наш рад на ослобођеном терену.

14 и 15 јула у Нолашину засиједало је ЗАВНО Црне Горе и Боке и донијело снажне и историске одлуке. Једна од одлука која непосредно задире у живот самих жена, је прва тачка изјаве о правима и дужности ма грађана. Разрађујући је можемо заиста окупити велики број жена. Она ће вам такође добро послужити у даљем вашем раду само ~~то~~ је треба конкретизовати према приликама. Све остале одлуке ви ће те добити проградити их и на њима заснивати у главном ваш даљи рад. Иницијативом президијума Црногорске антифашистичке скупштине Народног ослобођења основан је Народни фронт ослобођења Црне Горе. Такође је изабран Главни одбор. Задатак овог фронта је 1. да окупи све антифашистичке снаге у нашој земљи, да омогући и онима који су се досад бојали или страховали да се активизирају, да преставља политичко тијело које ће одлуке трећег засиједанья ЗАВНО Црне Горе и Боке искрено и пожртвовано спровести у живот, да утиче на свијест и осјећаје нашега народа и васпитага у духу наше борбе и да се труди свим силама да се Велике Одлуке не само данас очувају него да се оне и сутра у слободној домовини учврсте и прошире, за дјело и живот тих одлука стојаће Народни фронт ослобођења Црне Горе и Боке. Како смо ми данас равноправни чланови и како од нас наша борба захтијева да се равноправно и боримо то ће нам бити једна од главних дужности да замисли Нар. фронта ослобођења Црне Горе трудимо се да остваримо. То ће рећи да што већи број жена окупимо око тога фронта и да што више њих активно учествује у овој борби.

То би била два момента која треба у нашем раду што више популарисати и на којима треба да се заснива тежиште нашег даљег рада. О овоме ће те се подробније извијестити из материјала које ће вам послати.

Од нас очекујете да вам пошаљемо писмо на основу кога ће те ви развијати даљи рад. Ево драге другарице што вам можемо у том погледу казати. Да и даље одржавате састанке жена у одређеним размацама времена у крајевима гдје је контрола окупатора јака одржавајте састанке са мањим групана, а онамо гдје вам дозвољавају прилике одржавајте и шире састанке. О конспирацији најстрожије водите рачуна тако да жена једног села не мора знати ко све ради у другом селу. На састанцима је особито важно подвући ове ствари: декларацију краља Петра, споровима Шубашића, III засиједане ЗАВНО Црне Горе и Боке. Упознавајте жене ~~о нашем раду~~ о нашем раду на ослобођеној територији и увијек разговарате како да окупите још жена. Тако нека буде један од задатака да сваког дана са по неком новом женом разговарате. Методе окупљања жена ми вам не можемо одредити. Препоручујемо да ктите плаже за разговоре са женама. Ту се истина попавити од провокације. Пошто је народ тамо религиозно расположен и пошто вероватно има и неких друштава, испитајте могућност рада у тим друштвима и нас обавијестите. О извијестите нас о томе да ли је постојала каква фашистичка организација ж или дјеце као и то дали она данас постоје или да ли уопште постоји друга организација сем наше.

Потреба појединачних разговора са угледнијим женама је велика. Ви их више жена имате свугде, а скренућемо вам пажњу на оне у градовима, зато пишите или лично разговарајте са њима. То ће вам у раду, јер ће оне моћи утићу на своје пријатељице, родане и тако ће се рад ширити.

Питање саботаже је увијек актуелно док год постоји окупатора. Како је ваш крај скоро сав окупиран то је могућност саботажа велика. Она би се могла састојати у томе: да млаке не шаљу дјецу у немачке школе, да жене на пазар не носе воће и поврће, да жене утичу на мужеве да им не раде у асеналу, да прекидају телефонску жибу, да штете и пале четничке и окупаторске барке, да рибу не пордају немцима и друго. Ове облике ми набрајамо, а вама је колико можете од тога спровести у живот, јер познајемо менталитет народа па не врајимо да се тога придржавате буквално. Користите мобе и зајничко обрађивање земље за повезивање са женама.

Све ово сумирајући, ваш најглавнији задатак био би, да жене ~~схват~~ схвате да се гради нова слободна федеративна ~~држава~~ држава, да схвате да се од њих захтијева велико учешће у тој игри, да схвате да су органи државне власти НОО и да они у домену свога рада решавају сва политичка, економска социјална и привредна питања, а да би ово могли урадити, потребно је да што више жена обавештавате уредно о политичком и војничком животу наше земље, о свим догађајима како би их могли припремити да у часу ослобођења ваше територије оне у свом полету узму учешћа.

Да би ваши извештаји могли користити и вама и нама потребно је да пишете следеће: могућност одржавања састанака, бројно ~~е~~ ново обухваћених жена, материјал који ~~п~~ обрађујете и како оне реагују на њега, о практичним задатцима, привредним приликама среза, дали жене шаљу децу у школу, како се односе жене према онима које се нијесу држале часно. Сави материјал који добијате гледајте да га брижљиво проградите и ви и ове у градовима и настојте да их се што више упозна са њима. Писма која вам шаљемо ми ~~и~~ едаж ција нашега листа, шаљите обавезно и у градове. Све податке о стријељаним женама чим покулите, пошаљите нашој редакцији. Подаци нека имају кратку карактеристику, имена презимена, какав се одиграо тај догађај, које су последње ријечи биле те жене и гдје. Пошаљите нам имена и псеудониме виђенијих жена да им и ми пишемо. Такође нам пошаљите имена жена које су заслужиле да уђу у главни одбор а и њихове псеудониме, јер мислимо да га проширимо. ~~Ваш~~

Ваш срески одбор проширите тако да по могућности уђе и ~~е~~ сва ~~поједна~~ поједна и из општине. Тиме би могле да ваше састанке одржавате ређе а да се дуже задржавате на терену општине.

Користите могућности да прибављате папира и да што више ствари умножите.

С другарским поздравом:

Смрт Фашизму - Слобода натову!

18-VII-1944 год.
Колашин

За Главни Одбор АФЖ Ц.Г. и Боке